

Registreringer av gytefisk ved drivtelling i Kobbelvassdraget i 2021

Øyvind Kanstad Hanssen

Oyvind.hanssen@skandnat.no

Tlf.: 911 09459

SKANDINAVISK
naturovervåking

1. Bakgrunn

Gjennom pålegg fra Miljødirektoratet av 10.06.2020 plikter Statkraft, i perioden 2020-2024, å gjennomføre årlige registreringer av gytefisk i vassdraget som skal beskrive gytebestandene av både laks og sjørret. Dette innebærer at det må utføres minimum to runder med drivtelling i og med at laks og sjørret gyter ved ulike tidspunkt.

Det er utført årlig gytefiskregistreringer ved drivtelling sammenhengende i årene 2018-2020, og basert på erfaringene fra tidligere registreringer medfører ulike temperaturregimer i Gjerdalselva og Kobbelva at gytetidspunktet for laks og sjørret kan variere mye mellom elvene. Dette har i flere av de tidligere årene krevd at det utføres inntil tre ulike registreringsrunder for best mulig å fange opp gyteing fra begge artene i begge elvene. I og med at de viktigste gyteområdene i Kobbelva ligger i overgangen mellom Kobbvatnet og Kobbelva bidrar muligheten gytefisk har til å oppholde seg i Kobbvatnet en ytterligere utfordring for å beskrive størrelsen på de reelle gytebestandene av laks og sjørret i vassdraget.

I 2021 ble det utført to runder (30. september og 18. oktober) med ordinær drivtelling i vassdraget (**tabell 1**), samt en tidlig registrering (23. august) i Kobbelva i forbindelse med overvåking og uttak av rømt oppdrettslaks (OURO).

Tabell 1 Tidspunkt for gytefisktellinger i Gjerdalselva og Kobbelva i årene 2018-2021.					
	Gjerdalselva		Kobbelva		
2018	11/9	5/10	11/9	5/10	25/10
2019	9/9	4/10	9/9	18/10	
2020	1/10	16/10	1/10	16/10	
2021	30/9	18/10	30/9	18/10	

Resultater

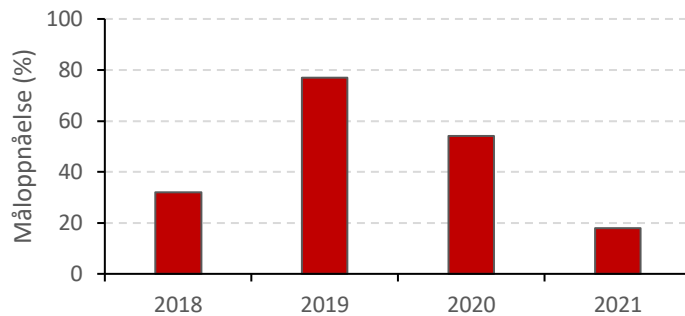
I 2021 var det ingen forskjeller på antall laks som ble observert i Gjerdalselv mellom de registreringene 30. september og 18. oktober. I Kobbelva var registreringene relativt like mellom de to registreringsrundene, men det var noen flere lakser, primært i sonen i utløpet av Kobbvatnet, i den siste runden. Det var kun registreringen 30. september som lå innenfor gytetiden for sjørret i Gjerdalselva, og det ble ikke observert sjørret under registreringene 18. oktober. I Kobbelva lå trolig toppen på gyteaktiviteten hos ørret mellom de to registreringene, og forskjellen var små mellom de to registreringene. Det ble likevel registrert flest sjørret 30. august.

Det ble kun observert 29 laks i vassdraget i 2021, noe som er den laveste registreringen de siste fire årene (**tabell 2**). Kun to laks ble observert i Gjerdalselva, og begge ble observert nedstrøms fisketrapp ved drivtellingen som ble utført 30. september. Kun den ene ble observert også 18. oktober. Det ble observert 16 sjørreter i Gjerdalselva, og kun 4 små, umodne individer ble observert oppstrøms fisketrappa. Registreringene i fisketrappa tilsier at seks mellomlaks og en storlaks skal ha vandret videre opp i elva, sammen med tre sjørreter som var mindre enn 3 kg og en sjørret større enn 7 kg. Seks av laksene i fisketrappa ble registrert 29. september, dvs. en dag før vår første runde i Gjerdalselva. I og med at vi, til tross for lav vannføring og svært god sikt, ikke har registrert like mye fisk ovenfor fisketrappa som registreringene i fisketrappa skulle tilsi, kan det ikke utelukkes at mange fisker har sluppet seg ned Gjerdalselva igjen før våre kontroller i Gjerdalselva.

Antall sjørret som ble observert i Kobbelva var svært likt antall for årene 2019 og 2020, men det var noe større andel små (<1kg) og umodne individer enn tidligere år.

		Laks						Sjørret						
		små		mellom		stor		Tot	um	< 1	1-3	3-7	>7	Tot
		♀	♂	♀	♂	♀	♂	Tot						
2018	Gjerdalselva	2	4	2	0	0	0	8	0	4	15	5	0	24
	Kobbelva	5	6	6	8	3	4	32	7	13	59	73	16	168
	Totalt	7	10	8	8	3	4	40	7	17	74	78	16	192
2019	Gjerdalselva	1	1	7	3	1	1	14	0	2	19	14	5	40
	Kobbelva	5	18	18	10	5	2	63	9	37	103	97	4	250
	Totalt	6	19	25	13	6	3	72	9	39	122	111	9	290
2020	Gjerdalselva	3	4	4	1	0	0	12	0	2	7	0	1	10
	Kobbelva	0	11	13	6	5	1	36	2	26	114	115	12	269
	Totalt	3	15	17	7	5	1	48	2	28	121	115	13	279
2021	Gjerdalselva	0	1	1	0	0	0	2	4	2	8	2	0	16
	Kobbelva	5	12	4	4	1	1	27	46	66	99	67	9	287
	Totalt	5	13	5	4	1	1	29	50	68	107	69	9	303

De 20 laksene som ble registrert i vassdraget fordelte seg til 18 smålaks, 9 mellomlaks og 2 storlaks. Gytebiomassen av observert laks er beregnet til 42 kg (11 hofisk), mens oppgitt GBM er 234 kg hofisk. Måloppnåelsen var dermed 18 % i 2021 (**figur 1**).

Figur 1 Beregnet prosentvis måloppnåelse for gytebestandsmålet på 234 kg hunnlaks i Kobbelvassdraget i årene 2018-2021.

Det ble observert seks oppdrettslakser i vassdraget i 2021, noe som gir et innslag på 17 %. To av oppdrettslaksene ble skutt og avlivet.

Diskusjon

Det ble observert få laks i vassdraget i 2021, og målt opp mot gytebestandsmålet var det alt for lite laks igjen i vassdraget i forkant av gytesesongen. I følge fangstregisteret (www.fangstrapp.no) ble det fanget og avlivet 100 laks i vassdraget, noe som basert på antall laks observert ved drivtelling kan innebære at opp mot 78 % av laksen som vandret opp i vassdraget ble fisket opp. I årene 2018-2020 ble trolig hhv. 75%, 53% og 47% av all laks som vandret opp i vassdraget fanget og avlivet. Når gytebestandsmålet ikke har blitt oppfylt de siste fire årene, viser slike fangstall at rådende høsting fra laksebestanden ikke er forenelig med forvaltningsmålet for laksebestanden. Samtlige år ville imidlertid gytebestandsmålet blitt oppfylt dersom fiske på laksebestanden ikke hadde vært tillatt. Registreringene i årene 2018-2021 viser relativt klart at laksebestanden i vassdraget ikke har hatt, eller på kort sikt heller ikke bør antas å ha, et høstbart overskudd.

Selv om det totale antallet sjørret som ble registrert i 2021 ikke skilte seg fra tidligere års registreringer, var likevel antall store individer noe lavere enn i 2019 og 2020. Det for første gang registrert stimer med små, umoden sjørret i 2021. Disse ble imidlertid observert et stykke nedenfor E6-broa, og fravær av slike stimer tidligere kan ha sammenheng med at små og umoden sjørret som oppholder seg i den nedre delen av elva, følger fronten mellom ellevann og sjøvann, og dermed kan fordele seg svært uliket i elva mellom år og grad at stuing fra tidevannet.

Beskatningen på sjørret er trolig noe høy, og lå rundet 100 individer i 2019-2021 og fra 150-400 individer i flere år før dette. Basert på registreringene fra drivtelling skal det dermed ikke utelukkes at opp mot 50 % av den lovlig fangbare delen av sjørretbestanden har blitt fisket opp hvert år. Dette er i så fall ikke et bærekraftig høstingsregime, og vil ha

potensiale for å påvirke bestandsstrukturen og etter hvert også størrelsen på bestanden. Overbeskatning på en sjørretbestand vises gjerne først ved at de store individene blir færre og etter hvert sjeldne i fangstene (og ved gytetelling), og dernest at rekrutteringen til bestanden avtar.